

การเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมโครงงานและทักษะชีวิตของเด็กมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

ณศศิอุษา บุษบกแก้ว¹
อธิวัฒน์ เจียวิวรรณกุล²
นนทสรวง กลีบผึ้ง³
ดลพัฒน์ ยศธร⁴

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบกิจกรรมโครงงาน เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านความรู้และทักษะชีวิต การวิจัยนี้เป็นแบบผสมวิธี มีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษา กิจกรรมโครงงานและทักษะชีวิตของเด็กมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แห่งหนึ่ง เก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย แบบเจาะจง จำนวน 25 คน โดยใช้แบบวัด ทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะชีวิตของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะ ชีวิตของนักเรียนทั้งสามระดับชั้นไม่แตกต่างกัน และ ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะชีวิตของนักเรียน สูงทั้ง 4 ด้าน สรุปได้ว่า กิจกรรมโครงงานช่วยพัฒนาทักษะชีวิตด้านการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดทักษะชีวิต คือ สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

คำสำคัญ: กิจกรรมโครงงาน ทักษะชีวิต โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

¹ นักศึกษาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนการมนุษย์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ที่อยู่ 4641 โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
e-mail: fresh_sirikorn@hotmail.com

² ผู้รับผิดชอบบทความ: รองผู้อำนวยการ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล
ที่อยู่ 999 ถ.พุทธมนทลสาย 4 ต.ศาลายา อ.พุทธมนทล จ.นครปฐม 73170
e-mail: athiwat_1@yahoo.com

³ อาจารย์ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล
ที่อยู่ 999 ถ.พุทธมนทลสาย 4 ต.ศาลายา อ.พุทธมนทล จ.นครปฐม 73170
e-mail: nonthasruang.kle@mahidol.ac.th

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล
ที่อยู่ 999 ถ.พุทธมนทลสาย 4 ต.ศาลายา อ.พุทธมนทล จ.นครปฐม 73170
e-mail: dalapat@hotmail.com

Project-Based Learning and Life Skills of High School Students: A Case Study of a Welfare Education School

Nasasiusa Bussabokkaew¹

Athiwat Jiawiwatkul²

Nonthasruang Kleebung³

Dalapat Yossatorn⁴

Abstract

Learning management in project-based learning is one of the methods which helps learners develop knowledge and life skills. Qualitative and quantitative researches were designed to study project-based learning outcomes and life skills of high school students in a welfare education school. For quantitative approach, 25 high school students were selected using purposive sampling, and were given life skills test for high school students which consisted of four parts: self-awareness and value development, analytic thinking, decision making and creative problem solving, stress and emotion management, and relationship development. Results showed that: there were no significant differences between mean scores of life skills for both males and females high school students, mean scores of life skills test of all grades among high school students were not significantly different, and mean scores of life skills in four parts of the test were high. In conclusion, project - based learning was able to develop life skills in terms of analytic thinking, decision making, and creative problem solving. The relationship between instructors and student affected life skills.

Keywords: Project-Based Learning Outcomes, life Skills, Welfare Education School

¹Student of the Master of Science in Human Development, National Institute for Child and Family Development, Mahidol University, 4641 Piboon Prachasan School Dindaeng District, Bangkok, 10400.

e-mail: fresh_sirikorn@hotmail.com

²Corresponding Author: Deputy Director of National Institute for Child and Family Development, Mahidol University, 999 Phuttamonthon 4 Road, Salaya, Nakhon Pathom 73170, Thailand.

e-mail: athiwat_1@yahoo.com

³Lecturer, of National Institute for Child and Family Development, Mahidol University, 999 Phuttamonthon 4 Road, Salaya, Nakhon Pathom 73170, Thailand.

e-mail: Nonthasruang.Kle@Mahidol.ac.th

⁴Assistant Professor, National Institute for Child and Family Development, Mahidol University, 999 Phuttamonthon 4 Road, Salaya, Nakhon Pathom 73170, Thailand.

e-mail: dalapat@hotmail.com

บทนำ

ทักษะชีวิตเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาเด็กวัยรุ่น โดยเฉพาะเด็กด้อยโอกาสให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ จะได้รู้จักนำทักษะชีวิตไปใช้ในการจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และช่วยพัฒนาระดับวุฒิภาวะทางจิตใจให้สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข แต่จากการศึกษาปัญหาการดูแลเด็กด้อยโอกาสในหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศไทย พบว่า เด็กด้อยโอกาส มีปัญหาพัฒนาการ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม พฤติกรรม และขาดทักษะจำเป็นในการดำเนินชีวิต (มูลนิธิคุณภาพการเรียนรู้, 2557) ซึ่งแนวทางหนึ่ง ที่อาจจะช่วยพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่เด็กตั้งแต่วัยเรียนได้นั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้จัดกระบวนการเรียนการสอน ด้วยการบูรณาการ และสอดแทรกสาระสำคัญที่เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว ผ่านการจัดกิจกรรมโครงการให้แก่ผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

อนึ่ง กิจกรรมโครงการเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้อภิปราย แสดงความรู้สึกนึกคิด ค้นคว้า และปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหลังสิ้นสุดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมโครงการแล้ว จะทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเปิดเผยตัวเองผ่านการสะท้อนความรู้สึกรหรือมุมมองของตนเอง ได้คิดเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์ และประยุกต์ความรู้นั้นไปใช้ในชีวิตได้ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญแก่การพัฒนาเด็กวัยเรียน ทั้งด้านความคิด สติปัญญา จิตใจอารมณ์ และสัมพันธภาพทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเด็กด้อยโอกาสให้ได้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถจัดการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้ปรับตัวให้อยู่ในสังคมและดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลการจัดกิจกรรมโครงการและทักษะชีวิตของเด็กมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แห่งหนึ่ง ช่วงอายุ 16-18 ปี ตามกรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย (1) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น (2) การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (3) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด และ (4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ครู และสถานศึกษา ซึ่งอาจช่วยให้ค้นพบแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการ และพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กในวัยดังกล่าว ให้สามารถเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัว การดำเนินชีวิตในสังคม รวมทั้งสามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะชีวิตของเด็กมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แห่งหนึ่ง
2. เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมโครงการที่มีต่อทักษะชีวิตของเด็กมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แห่งหนึ่ง

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัยรุ่นในช่วงอายุ 10-19 ปี เป็นวัยที่อยู่ในระยะวิกฤต ที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรม ซึ่งมีความสำคัญต่อการเตรียมพร้อมเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ (สุวรรณจุฑะ, 2547) โดยเฉพาะช่วงวัยที่เรียนในระดับมัศึกษานั้น จากการศึกษาปัญหาของเด็กในระดับมัธยมศึกษา พบว่า เด็กระดับมัธยมศึกษา

ขาดทักษะชีวิต ซึ่งเห็นได้จากกรณีท้องก่อนวัยอันควร ปัญหายาเสพติด ปัญหาเด็กติดเกม ปัญหาวัยรุ่นทะเลาะวิวาท ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาการพัฒนาตนเอง และปัญหาครอบครัว (คำเกลี้ยง, 2554) ตลอดจนปัญหาความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ปัญหาบุคลิกภาพ ความประพฤติผิดปกติ รวมทั้งปัญหาการฆ่าตัวตาย ดังนั้นความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต เรียกว่า ทักษะชีวิต (ศูนย์เฉพาะกิจเสริมสร้างทักษะชีวิตนักเรียน, 2558) จึงเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง นอกจากพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบุคคลที่จะคิดตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตแล้ว ทักษะชีวิต ก็ประกอบด้วย ทักษะทางด้านสังคม ทักษะด้านการคิด และทักษะด้านการเผชิญทางอารมณ์ เพื่อให้ตนเองสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ (เกลียวทอง, 2556) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของพัฒนาการมนุษย์ทุกช่วงวัย

อนึ่ง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ซึ่งประเด็นการพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่เด็กระดับมัธยมศึกษา โดยวิธีการสอนแบบโครงงานนั้น แคทซ์ และ ชาร์ด (Katz and Chard, 2000) อธิบายว่า เป็นวิธีการที่ต้องการพัฒนาเด็กทั้งชีวิตและจิตใจ โดยหลักการที่สำคัญประการหนึ่ง คือ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสติปัญญาและจิตใจของเด็ก มุ่งให้เด็กพัฒนาความรู้โดยจัดการเรียนรู้ให้เด็กเกิดความเข้าใจสิ่งที่อยู่รอบตัว และปลูกฝังคุณลักษณะการอยากรู้อยากเรียนให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก นอกจากนี้ การเรียนรู้แบบกิจกรรมโครงงาน เป็นการจัดการเรียนที่สอดคล้องกับแนวคิดของ John Dewey เรื่อง

“learning by doing” คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการผู้เรียนลงมือทำงานต่างๆ ด้วยตนเอง เพื่อสร้างผลผลิตหรือผลงานขึ้นมา โดยผู้เรียนจะต้องเรียนรู้วิธีการคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการคิดแก้ปัญหา จะต้องเรียนรู้เพื่อเตรียมตัวสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเรียนรู้ในการให้ความร่วมมือกับผู้อื่น รวมทั้งข้อดีของการเรียนรู้โดยผ่านกิจกรรมโครงงาน ได้แก่ (1) ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง (2) ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการทำงานอย่างเป็นระบบ (3) ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และ (4) ผู้เรียนรู้จักการแก้ปัญหา การเรียนการสอนผ่านกิจกรรมโครงงาน จึงสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทั้งทักษะชีวิตและพัฒนาการของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงประเด็น

นิยามศัพท์เฉพาะ

วัยรุ่น หมายถึง บุคคลที่อายุระหว่าง 11-19 ปี ซึ่งวัยรุ่นในงานวิจัยนี้ หมายถึง นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แห่งหนึ่ง ปีการศึกษา 2559

เด็กด้อยโอกาส หมายถึง เด็กที่ประสบปัญหาทั้งด้านสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่มีสภาพที่ด้อยกว่าเด็กทั่วไป ไม่ได้รับการพัฒนาตามความต้องการพื้นฐาน และบริการสำหรับเด็ก เด็กด้อยโอกาสในการศึกษานี้ เป็นเด็กที่อยู่ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ซึ่งมีความด้อยโอกาสตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยส่วนใหญ่เป็นเด็กยากจน และเป็นเด็กกำพร้า

กิจกรรมโครงงาน หมายถึง งานวิจัยชิ้นเล็ก ๆ ที่ผู้เรียนต้องศึกษาในแนวคิดถึงสิ่งที่อยากรู้หรือสงสัยในเรื่องนั้น ๆ โดยศึกษาค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง มีการกำหนดรูปแบบการทำงาน มีการวิเคราะห์และวางแผนการทำงาน

อย่างเป็นระบบ แล้วลงมือปฏิบัติด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลาย มีการสังเกตและบันทึกผลการปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอน มีการคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดขึ้น ได้ออกมาเป็นชิ้นงาน/ผลงานที่ตรงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร แล้วนำเสนอต่อเพื่อน ๆ และผู้อื่น ภายใต้การดูแลชี้แนะของผู้สอนหรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ อย่างใกล้ชิดตลอดขั้นตอนการทำงาน

ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพในขณะที่เผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน โดยนำความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่มีมาเชื่อมโยง คัดวิเคราะห์ คัดไตร่ตรองหาเหตุผลและตัดสินใจปฏิบัติในสิ่งที่เหมาะสม

การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น หมายถึง การรู้จักเด่นจุดด้อยของตนเอง รู้ความถนัด และความสามารถของตนเอง เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล รู้จักตนเอง ยอมรับ เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายในชีวิต และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งในงานวิจัยนี้ นับเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการด้านจิตใจ

การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การแยกแยะข้อมูล ข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์และประเมินสถานการณ์ด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ต้องการ ระบุปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือก และตัดสินใจในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งงานวิจัยนี้ นับเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการด้านความคิด ปัญญา

การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความเข้าใจ และรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีควบคุม

อารมณ์และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลายจากความเครียดหลักเลียงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอารมณ์ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี ซึ่งในงานวิจัยนี้ นับเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการด้านจิตใจและอารมณ์

การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งในงานวิจัยนี้ นับเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการด้านสังคม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed - method Research) ด้วยวิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการดำเนินการเพื่อหาคำตอบของการวิจัยครั้งนี้ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน และให้น้ำหนักความสำคัญเท่า ๆ กัน ซึ่งข้อมูลที่ได้ทั้งหมด ผู้วิจัยจะนำมาเปรียบเทียบสรุปตีความอธิบายร่วมกัน โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้านทักษะชีวิต และสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากครูผู้สอนและผู้บริหาร เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมโครงการต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยเรื่องนี้ได้หนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการและเกณฑ์คัดเลือก ดังนี้

1. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แห่งหนึ่ง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โดยคัดเลือกแบบเจาะจง เพราะมีนักเรียนจำนวนเพียง 25 คน และทุกคนได้รับการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีการจัดกิจกรรมโครงการ

2. กลุ่มครูผู้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1) เลือกแบบเจาะจงเฉพาะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบกิจกรรมโครงการและเนื้อหาการเรียนเกี่ยวกับทักษะชีวิต จำนวน 1 คน

2) เลือกแบบทั้งหมด ได้แก่ ครูที่เป็นที่ปรึกษาของนักเรียนดังกล่าว ทั้งหมด รวม 6 คน

3) กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกไว้ว่า ต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหาร ณ โรงเรียนแห่งนี้ไม่น้อยกว่า 1 ปี ได้รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย

1. แบบประเมินการทำโครงการสำหรับผู้สอนของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550)

2. แบบประเมินผลงานผู้เรียนของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550)

3. เครื่องมือวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พัฒนาโดย กล่อมแก้ว (2555) ซึ่งกำหนดทักษะชีวิตของผู้เรียนไว้ 4 ด้าน ได้แก่ (1) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น (2) การคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (3) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด และ (4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 48.00 และเพศหญิง ร้อยละ 52.00 ซึ่งส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 60.00

การประเมินทักษะชีวิตของเด็กมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศ

คะแนนทักษะชีวิตของนักเรียนชาย และหญิงไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะชีวิตนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเพศ

เพศ	Mean	S.D.	t	p-value
ชาย	161.83	22.91	-2.004	0.061
หญิง	177.08	13.57		

การประเมินทักษะชีวิตของเด็ก
มัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามระดับชั้น

คะแนนทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ทั้งสามระดับชั้น ไม่แตกต่างกัน อย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะชีวิตของเด็กมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาพรวม
จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	Mean	S.D.	F	p-value
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	166.47	23.67	0.988	0.388
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	170.71	11.44		
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	184.00	3.46		

การประเมินทักษะชีวิตของเด็ก
มัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกเป็นรายด้าน

กลุ่มตัวอย่างมีทักษะชีวิตสูงทั้ง 4 ด้าน โดย
ด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะชีวิตสูงสุด คือ

ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น รองลงมา
คือ ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด
และ ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง
และผู้อื่น ตามลำดับ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะชีวิตของเด็กมัธยมศึกษาตอนปลาย
จำแนกเป็นรายด้าน

ผลการประเมินทักษะชีวิต	Mean	S.D.
ด้านที่ 1 การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น	46.16	6.32
ด้านที่ 2 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	79.68	8.78
ด้านที่ 3 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด	25.52	4.09
ด้านที่ 4 การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	18.40	1.82

ผลการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมโครงงานที่มี ต่อทักษะชีวิตของเด็กมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เกี่ยวข้อง พบว่า กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า เด็กมีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะชีวิตในด้านการตระหนักรู้ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นเป็นอันดับหนึ่ง และยังมีส่วนน้อยที่คิดว่าเด็กจำเป็นต้องพัฒนาทักษะชีวิตในด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่า ควรพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่เด็กเพิ่มขึ้นในด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วย ส่วนปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดทักษะชีวิตแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แห่งนี้ พบว่า สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดทักษะชีวิตแก่นักเรียน ซึ่งสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนนั้นสามารถเกิดขึ้นได้หลากหลายรูปแบบ สำหรับการสร้างสัมพันธภาพของที่ครูที่ใช้กับนักเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แห่งนี้ถูกส่งผ่านวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสอน การดูแล การกระทำ เพื่อเป็นแบบอย่าง การหาแบบอย่างที่ดีเพื่อเป็นตัวอย่าง ให้ความรักความเมตตา อบรม สั่งสอน แนะนำ ให้ความสนใจ ให้ความสำคัญกับเด็ก และการสร้างสัมพันธภาพผ่านกิจกรรมต่าง ๆ

ประเด็นแนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่เด็ก

ครูใช้แนวทาง กระบวนการ วิธีการสอนที่หลากหลาย และมีกลุ่มตัวอย่างเพียง 2 คน ที่ใช้หลักการสอนเหมือนกัน คือ ใช้หลักการวิเคราะห์ หาจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาอุปสรรค แต่ผ่านกิจกรรมต่างกันไป นอกจากนั้น การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 ที่ใช้อยู่ใน

ปัจจุบัน ก็คือ การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมโครงงานด้วย ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า การเรียนรู้แบบโครงงาน ช่วยพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่เด็กได้ ในด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานของโรงเรียนแห่งนี้ ผู้เรียน มีความสำคัญในขั้นการคิดหาหัวข้อเรื่อง หาข้อมูล และลงมือปฏิบัติ ส่วนผู้สอนมีความสำคัญเป็นอย่างมากทุกขั้นตอน ทั้งในการเป็นผู้แนะนำ สนับสนุน กระตุ้นให้คิด เสนอแนวทาง แต่ผู้เรียนและผู้สอนต้องร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหา คือต้องร่วมศึกษาในสิ่งที่ศึกษาไปด้วยกัน

อนึ่ง หลังเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมโครงงาน พบว่า ผู้เรียนทำโครงงานสำเร็จ จะเกิดความภาคภูมิใจ มีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น รู้หน้าที่ เกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง เพราะได้รับการยอมรับจากเพื่อนในกลุ่มที่ทำงานร่วมกัน โดยการทำงานเป็นกลุ่มจะช่วยส่งเสริมความสามารถในด้านที่ถนัด และเกิดทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ รู้จักสังเคราะห์ซึ่งเกิดจากการระดมสมองเพื่อปรึกษากันในการทำโครงงานในแต่ละขั้นตอน และกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้เกิดการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นเพื่อขอข้อมูล ขอคำแนะนำ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำโครงงาน อีกทั้ง พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมโครงงาน มีมนต์เสน่ห์ ที่ทำให้ครูผู้สอนทักษะชีวิตเลือกใช้การจัดการเรียนการสอนผ่านกิจกรรมโครงงาน โดยผู้สอนมีมุมมอง ความคิดที่เกี่ยวกับทักษะชีวิตของเด็กมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แห่งนี้แตกต่างกันออกไป โดยที่ความคิดตลอดจนพฤติกรรมของเด็กแต่ละกลุ่ม จะถูกส่งผ่านเรื่องราวของโครงงานที่นักเรียนเลือกศึกษา

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการประเมินทักษะชีวิตของเด็กมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการประเมินทักษะชีวิตของเด็กมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะชีวิตสูงทั้ง 4 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดัดงาม (2555) ที่ศึกษาความสามารถการใช้ทักษะชีวิตตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมปีการศึกษา 2554 พบว่า ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยพบว่า ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 42.49

ประเด็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงเป็นอันดับ 1 สอดคล้องกับการศึกษาของ พรไตร (2557) ที่ศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานฐานวิจัยต่อการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโครงการเพาะพันธุ์ปัญญา พบว่า ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นตรงกันว่านักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นอย่างเด่นชัดในเรื่องความสามัคคีและการทำงานเป็นทีม และยังพบอีกว่าการเรียนรู้ผ่านการทำโครงงานฐานวิจัยทำให้นักเรียนพัฒนาตนเองครบทั้ง 3 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความรู้ เจตคติ และทักษะกระบวนการ การเปลี่ยนแปลงด้านทักษะกระบวนการที่เด่นชัดมากที่สุด คือ ทักษะการทำงานเป็นทีม ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ที่พบว่า สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดทักษะชีวิตกับนักเรียน ดังคำให้สัมภาษณ์ของครูที่ปรึกษาชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ว่า “คิดว่าต้องให้ความสำคัญกับเด็กก่อน ต้องเข้าไปพยายามสร้างให้เด็กเห็นว่าครูให้ความสนใจในตัวเด็ก และสังเกตว่าเด็กเป็นอะไร เด็กมีอะไรถึงไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรม คือเหมือนว่าพอครูสร้างความสัมพันธ์จะทำให้เด็กสื่อกออกมาให้ครูได้รู้ปัญหาจริง ๆ”

ประเด็นด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด พบว่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด สูงเป็นอันดับ 2 ซึ่ง เกตุมาน (2550) อธิบายว่า วัยรุ่นยังอาจขาดความยังคิด มีความหุนหันพลันแล่น ขาดการไตร่ตรองให้รอบคอบในเรื่องความคิดเกี่ยวกับตนเอง (self-awareness) แต่จะเริ่มมีความสามารถในการรับรู้ตนเอง ในเรื่องการควบคุมตนเอง (self-control) ควบคุมความคิด รู้จักยั้งคิด และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ส่วนเรื่องอารมณ์ (mood) จะเปลี่ยนแปลง หงุดหงิดง่าย เครียดง่าย โกรธง่ายและอารมณ์ซึมเศร้าโดยไม่มีสาเหตุ อารมณ์เหล่านี้ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเกเร ก้าวร้าว ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียน และการดำเนินชีวิต แต่จะค่อย ๆ ดีขึ้นเมื่ออายุเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ว่าเด็กจำเป็นต้องพัฒนาในด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด เนื่องจากเด็กอยู่โรงเรียนประจำ “เพราะเด็กอยู่ห่างพ่อแม่ ห่างไกลพี่น้อง ห่างไกลคนสนิท และต้องมาใช้ชีวิตอยู่ลำพัง”

ประเด็นด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น พบว่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงเป็นอันดับ 3 สอดคล้องกับผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่พบว่า เด็กมีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะชีวิตในด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นเป็นอันดับหนึ่ง ดังคำให้

สัมภาษณ์ของครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ว่า “เด็กต้องเห็นคุณค่าของตนเองก่อนว่าตนเองมีความสำคัญ ... เด็กต้องเรียนเพื่อตัวเอง เด็กต้องไม่เกิดความน้อยใจ และต้องคิดว่าการเรียนที่นี้ก็สามารถเรียนต่อที่อื่นได้ การอยู่ที่นี่โอกาสที่จะได้แสดงความสามารถนั้นมีเยอะ เพราะคู่แข่งมีน้อย เด็กที่มาเรียนที่นี้นับว่าโชคดีที่โรงเรียนและพ่อแม่ให้โอกาส” ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มากบุญ (2555) ที่พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ความสัมพันธ์ในครอบครัว และอิทธิพลจากเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชน โดยที่อิทธิพลจากเพื่อนมีอิทธิพลโดยตรงต่อทักษะทางสังคม

ประเด็นด้านการคิดวิเคราะห์ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยคะแนนเป็นอันดับสุดท้าย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ คล่องดี (2559) ที่พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยสอนแบบโครงงานเป็นฐานนั้น ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง และมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับ นอกจากนั้น จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ทักษะชีวิตในด้านการคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์มีความจำเป็นต้องพัฒนาเป็นอันดับที่สองรองจากทักษะชีวิตในด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น เนื่องจากเด็กไม่ค่อยได้มีโอกาสคิด “เพราะครูวางแผนให้เด็กไปทุกเรื่อง ครูชี้引导孩子หมดไปทุกเรื่อง ทำให้เด็กขาดการคิด ขาดการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่ดี” ดังคำกล่าวของครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ทักษะชีวิตที่จำเป็นต้องพัฒนาเป็นอันดับสอง คือ การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานของ เหล่าพิเดช

(2556) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หัวข้อเรื่องปัญหาทางสังคม ไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า เนื่องจากนักเรียนพบแต่การเรียนการสอนที่เน้นแต่การท่องจำ เน้นทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ หรือไม่เคยมีประสบการณ์ที่ตนเองต้องเป็นผู้แสวงหาความรู้ ทำให้ขาดการพิจารณาสาเหตุของปัญหา ขาดการคิดหาแนวทางแก้ปัญหา และขาดโอกาสในการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งเท่ากับนักเรียนขาดการพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหาด้วยเช่นกัน

การพัฒนาทักษะชีวิตพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดใช้แนวทาง กระบวนการ และวิธีการสอนที่หลากหลาย มีเพียง 2 คนที่ใช้หลักการสอนเหมือนกันคือ ใช้หลักการวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา อุปสรรค แต่ผ่านกิจกรรมแตกต่างกันออกไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภูเกียรติ (2552) และเรืองฤทธิ์ (2553) ที่เชื่อมั่นในศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ภายใต้หลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ผลการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมโครงงานที่มีต่อทักษะชีวิตของเด็กมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เกี่ยวข้อง พบว่า ครูเชื่อมั่นว่าโครงงานสามารถเพิ่มทักษะชีวิตให้กับเด็กมัธยมศึกษาตอนปลายได้ เพราะได้จัดกิจกรรมโครงงาน โดยให้เด็กได้ปฏิบัติจริงมาแล้ว ซึ่งหลังจากจัดการเรียนรู้แล้ว พบว่า เด็กรู้จักวางแผนว่าควรทำอะไรก่อนหลัง และทราบผลที่จะตามมาว่าเป็นอย่างไร และได้นำองค์ความรู้ที่ได้ไปเป็นประโยชน์ในการเรียนรายวิชาอื่นๆ

3. ทักษะชีวิตกับการพัฒนาการของเด็กวัยรุ่น

การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์: พัฒนาการด้านความคิด-สติปัญญา พบว่า ทักษะชีวิตในด้านนี้ต่ำกว่าทักษะชีวิตในด้านอื่น ๆ ซึ่งควรจัดกิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด วิเคราะห์ มีการทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาทักษะการคิด การตัดสินใจ และแก้ปัญหาให้นักเรียน

การจัดการกับอารมณ์และความเครียด: พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ พบว่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะชีวิตด้านนี้สูงเป็นอันดับ 2 ซึ่งควรจัดกิจกรรมให้เด็กทำเป็นเวลา กิจกรรมที่มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อช่วยลดความเครียด

การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น: พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ พบว่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านนี้สูงเป็นอันดับที่ 3 สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ส่วนใหญ่ มีความคิดตรงกันว่า จำเป็นต้องเร่งพัฒนาทักษะชีวิตในด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นเป็นอันดับหนึ่ง เพราะ ส่วนใหญ่เด็กมาจากครอบครัวที่ไม่ได้ให้การดูแล เด็กไม่รู้จักตัวเอง ไม่มีเป้าหมายในชีวิต ขาดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า และมีความสำคัญ ซึ่งอาจจัดกิจกรรมโครงการในรูปแบบกิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรม และรูปแบบกิจกรรมโฮมรูม (สุขหิน, จงจิตร ศิริจิรกาล และ ไกรสกุล, 2557)

การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น: พัฒนาการด้านสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนด้านนี้สูงเป็นอันดับที่ 1 แต่ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก มีครูที่ปรึกษา 2 คน ที่คิดว่า เด็กจำเป็นต้องพัฒนาทักษะชีวิตในด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น เพราะ “เด็กมีแต่ครูที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำ ...หากไม่รู้จักรสร้าง

สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น เมื่อจบการศึกษาไปแล้ว ต้องไปอยู่กับโลกภายนอก อาจใช้ชีวิตอย่างไม่สมบูรณ์” จึงควรจัดกิจกรรมโครงการเพื่อพัฒนาทักษะด้านความสามารถระหว่างบุคคล (Interpersonal abilities) ตามแนวคิดของ ยูเนสโก (Focusing Resources on Effective School Health, 2002 อ้างใน วรเจริญศรี, 2550) ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล ทักษะการปฏิเสธและการเจรจาต่อรอง ทักษะการเห็นอกเห็นใจ ทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะการให้ความร่วมมือ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) โรงเรียนควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมโครงการ โดยจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอน

2) โรงเรียนควรมีการพัฒนา รูปแบบกิจกรรมโครงการกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่นๆ ที่สามารถพัฒนาทักษะชีวิตได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง โดยการประเมินทักษะชีวิตก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ผ่านโครงการในแต่ละระดับชั้น

2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการประเมินทักษะชีวิตที่ได้จากผลการจัดการเรียนรู้ผ่านโครงการระหว่างโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์อื่น ๆ หรือเปรียบเทียบกับโรงเรียนในสังกัดอื่น ๆ

3) ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทักษะชีวิตและผลการจัดการเรียนรู้ผ่านโครงการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

References

- Center for Life Skills of Students. (2558). **The way to build a life skills camp: "Stop the problem with the power of children and youth"**. Bangkok: Office of the Basic Education Commission.
- Dad ngam, Chuleeporn. (2555). **Study ability usage Life Skills Main The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 Assumption College Primary Section**. Thesis Master of Education, Program in Measurement and Evaluation, Srinakharinwirot University.
- Katumarn, Panom. (2550). **Adolescent Development**. [Online], available from: http://http://www.psyclin.co.th/new_page_56.htm. (17 June 2017).
- Kamkliang, Kusumavadee. (2554). **Basic Course Book of Basic Health Education 6**. Bangkok: Aimphun.
- Katz, Lilian and Chard, Sylvia. (2000). **Engaging Children's Minds: The Project Approach**. (2nd Ed.) Stamford, CT: Ablex. [Online], Available from: <http://www.projectapproach.org/store/>.
- Kliawthong, Sasiwimol. (2556). Some Factors Affecting to Life Skills of Mathayomsuksa V Students in the Secondary Education Service Office Area II. **Veridian E-Journal Silpakorn University**. Volume 6 No.3: Humanities, Social Sciences and Arts (September-December, 2013): 443-460.
- Klomkaew, Monlada. (2555). A Construction Of Life Skills Test For High School. **Journal of Graduate Studies Review Chulalongkorn University**, Volume 8 No.3: 155-168.
- . (2555). **A Construction Of Life Skills Test For High School**. Master's Thesis, Graduate School, Srinakharinwirot University.
- Klongdee, Thitirat. (2559). **The develolment of creative thinking project based leaning for undergraduate Students**. The 6th Annual National Conference Phetchaburi Rajabhat research for territory Thailand Sustainable. 9 July 2016 at Phetchaburi Rajabhat University. Phetchaburi: Research Institute and Promote Art and Culture Phetchaburi Rajabhat University.
- Kotawong, Suputtar. (2559). **Promoting team working skills learning activities with STEM Education With cooperative learning of Matthayomsuksa 4 Chumphaesuksa School**. 1st Documentation Conference Annual Report 2016 National Development Research to Serve the Society" 27 May 2016 at Academic and Graduate Services Building Kanchanaburi Rajabhat University. Kanchanaburi: Research and Development Institute Kanchanaburi Rajabhat University.

- Laopidej, Apichai and Sirisampan, Orapin. (2556). THE Development of Learning Achievement and Creative Problem Solving Abilities on Social Problem in Thailand of Mathayomsuksa 6 Students by Problem-Based Learning Approach. **Veridian E-Journal Silpakorn University**. Volume 6 No.3: Humanities, Social Sciences and Arts (September-December, 2013): 757-774.
- Makboon, Pornpan. (2555). **Factors Contributing to School Skills of Male Children and Youths in the Department of Observation and Protection Regional Center of Juvenile Training School II, Ratchaburi Province**. Master's Thesis, Graduate School, Silapakorn University. Nakhon Pathom.
- Office of the Basic Education Commission. (2554). **Life Skills Development guidelines integration in The Basic Education Core Curriculum 2551**. [Online], available from: http://www.un.ac.th/html/V_54 /K- M_book55/004.pdf. (29 April 2015)
- Office of the Education Council. (2550). **Project-Based Learning**. Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand., Limited.
- Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education. (2554). **Education Development Plan of Ministry of Education Eleventh Edition 2012 – 2016**. Bangkok: Office of the Permanent Secretary Ministry of Education, Ministry of Education.
- Pookiat, Ladda. (2552). **Project-Based Teaching and Research Based Teaching: The Primary Teacher Work Done**. Bangkok: Saha and Son Printing.
- Porntrai, Supaporn. (2557). The Effects of Research-Based Learning on Grade-11 Students' Desirable Characteristic Changing in Pohpanpunya Project. **Journal of Research Unit on Science, Technology and Environment for Learning**. Volume 5 No.22: 176-185.
- Quality Learning Foundation. (2557). **Conference proceedings Partnership in Creating a Learning Society for All “Disadvantaged Children The future of the Country”**, 6-8 May 2557 at Muangthong Thani Nonthaburi. Bangkok: Quality Learning Foundation.
- Reongrit, Nummon. (2553). **Development of an Online Project Activity Model for Educational Programs for the Exchange of Learners in the Asia Pacific Region Through Collaborative Learning Methods to Improve Communication Skills and Interoperability Skills among Thai and Korean Learners**. Nakhon Pathom: Silapakorn University.

- Sukhin, Sangeamjit, Sirijirakarn, Veeravan J. and Graisakul, Graidetch. (2557). The Life Skills Development Model for the Secondary School Students in the Private School. **Journal of Southern Technology**. Volume 7 No.2 (July-December 2014): 1-8.
- Suwanjutha, Supree. (2547). Family-Centered Care in Pediatric and Critical Care: Role of Nurse and Pediatricians. In Deerojanawong, Jitladda, Staworn, Dusit and Prapphal, Nuanchan. (Eds), **Pediatric Respiratory Critical Care**. (pp. 113-119). Bangkok: Beyond Enterprise.
- Voracharoensri, Skol. (2550). **A Study of Life Skills and a Training Group Model Construction for Developing Life Skills of Adolescent Students**. Doctoral Dissertation. Graduate School, Srinakharinwirot University.